

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta

Päätöspäivämäärä 23.01.2025 § 5

Lahden kaupunki, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, 23.01.2025

§ 5

Vastaus Hollolan vanhus- ja vammaisneuvoston lausuntoon

2337/02.02.05.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Joukkoliikennesuunnittelija Torsti Toivonen p. 050 398 5575

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta päättää vastata kannanottoon perusteluosan mukaisesti.

Perusteluosa

Tiivistelmä

Hollolan vanhus- ja vammaisneuvosto on lähettänyt Lahden seudun liikenteelle (LSL) lausunnon 10.12.2024 koskien LSL:n hinnoitteluun 1.1.2025 voimaan tullutta uudistusta. Hollolan vanhus- ja vammaisneuvoston näkemyksen mukaan hinnoittelu-uudistus aiheuttaa eriarvoisuutta asiakasryhmien osalta etenkin henkilöiden kohdalta, joiden motoriset ja kognitiiviset mahdollisuudet käyttää eri lipputuotteita ovat valtaväestöön verrattuna alentuneet. Vanhus- ja vammaisneuvoston mukaan hinnoittelussa tulisi kohtuullistaa käteislippujen hinnoittelua.

”Lahden seudun liikenteen lippujen hinnoitteluperusteet herättivät keskustelua Hollolan vanhus- ja vammaisneuvoston viimeisimmissä kokouksessa 15.11.2024. Erityisesti neuvoston jäseniä ihmetytti se, miten suuret hintaerot olivat siinä, millä tavoin asiakas bussimatkansa maksaa. Tämä koetaan osin yhdenvertaisuudesta annettujen asetusten vastaiseksi.

Miten linja-auto lippujen hinnoittelu uudistuksessa on otettu huomioon esimerkiksi näkövammaisen, kehitysvammaisen tai muun kognitiivisesti sairaan henkilön oikeudet? Maksutavasta johtuva hinnoittelu ja maksutapojen rajoittaminen syrjii henkilöitä, joiden toimintakyky ei vastaa valtaväestön motorisia ja kognitiivisia mahdollisuuksia käyttää eri maksutapoja. Tätä esteellisyyttä ei olla huomioitu riittävästi lippujen hinnoittelussa.

Esimerkiksi AB-vyöhykkeen kertalipun hinta on käteisellä ostettuna euron korkeampi kuin muilla maksutavoilla. Tämä hinnoittelu syrjii erityisesti niitä henkilöitä, jotka eivät erilaisten rajoitteidensa vuoksi pysty käyttämään sähköisiä maksuvälineitä vaan maksavat matkansa käteisellä.

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjinnässä on kyse siitä, että henkilöä kohdellaan samanlaisessa tilanteessa huonommin kuin toisia yhden tai useamman henkilökohtaisen ominaisuuden takia. Lain esteettömyysasetuksessa ohjeistetaan huomioimaan julkisen liikenteen soveltuvuus kaikille. Näitä ovat esimerkiksi lippujen leimauslaitteiden käytettävyys, matalalattiabussit, auditiiviset ja visuaaliset kuulutukset, laitureiden ja kaluston yhteistoimivuus.

Yhdenvertaisuuslain lisäksi tulee ottaa huomioon YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, joka tuli Suomessa voimaan kesällä 2016. Sopimus kattaa koko elämänkaaren turvaten yhdenvertaiset oikeudet kaikille vammaisuudesta riippumatta. Sopimuksen keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, osallistuminen, osallisuus, esteettömyys ja saavutettavuus.

Hollolan vanhus ja vammaisneuvosto toteaa lausunnossaan lopuksi: "Yhteiskuntamme on tarkoitettu kaikille kansalaisille elämän alusta sen loppuun - ketään syrjimättä!" Näillä edellä mainituilla perusteilla pyydämme kohtuullistamaan lippujen hinnoittelua huomioiden erityisesti heikossa asemassa olevien henkilöiden mahdollisuudet käyttää julkista liikennettä."

Vastaus lausuntoon

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta päätti kokouksessaan 12.11.2024 Lahden seudun liikenteen lipputuotteista ja -hinnoittelusta. Uudistettu hinnasto otettiin käyttöön 1.1.2025. Samassa kokouksessa joukkoliikennelautakunta päätti poistaa matkalippujen myynnin ja matkakorttien lataamisen käteisellä linja-autoissa. Perusteina päätökselle ovat kattavat vaihtoehtoiset maksutavat, käteisen käytön voimakas vähentyminen ja siitä seuraava välillisten kustannusten nousu maksutapahtumaa kohden sekä kuljettajien työympäristön turvallisuus. Lisäksi käteisellä voi edelleen ladata matkakorttia sekä ostaa päiväkohtaisia lipputuotteita asiakaspalvelupisteistä.

Vaihtoehtoisia maksutapoja on esimerkiksi Waltti-mobiili, lähimaksu sekä matkakortti. Matkakortin katsotaan tukevan jo nyt parhaiten alentuneen toimintakyvyn omaavien asiakkaiden matkustusta. Käteismaksu mahdollisuuden poistuessa linja-autoista jää siis edelleen valittaviksi

muitakin kuin sähköisiä tapoja maksaa matkansa ja fyysisillä maksutavoilla tehdään edelleen suuri osa maksuista. Matkakortin voi ostaa ja ladata käteisellä edelleen esimerkiksi Hollolan Piipahluksessa.

Matkakortilla matkustettaessa asiakkaalle voidaan määrittää oletusvyöhykkeet matkustuksen mukaan ja tällöin pelkkä kortin näyttäminen laitteelle riittää ja tarvittaessa kuljettaja voi avustaa tapahtumassa tai mahdollisissa poikkeusmatkoissa, mikäli se poikkeaa asetetuista oletusvyöhykkeistä. Matkakortilla matkustaminen on hinnastouudistuksenkin jälkeen edullisin maksutapa. Matkakortilla saa myös alennusryhmien alennetut hinnat kuten esimerkiksi seniorialennuksen 65 vuotta täyttäneille. Kaikkien alennusryhmien tuotteet ovat myös saatavilla matkakortille toisin kuin esimerkiksi mobiililipputuotteisiin.

Matkakortille voidaan myös ladata arvoa käteisellä palvelupisteissä tai se voi ladata verkkopalvelussa waltti.fi. Matkakortti tukee myös arjen hallinnassa haasteita omaavia asiakkaita erottaen matkustukseen käytettävän rahan mahdollisista muista käyttörahoista. Hukkuneen matkakortin arvo tai kausituote voidaan siirtää uudelle matkakortille asiakaspalvelupisteessä. Matkakortin käyttö tukee myös esimerkiksi mahdollisen edunvalvojan työtä, sillä kortille voidaan ladata arvoa tai kausi myös verkkopalvelussa waltti.fi, joka on välittömästi käytössä.

1.1.2025 voimaan tulleessa hinnastossa pitkien kausituotteiden hintoja on laskettu, joka tukee säännöllisesti joukkoliikennettä käyttävää matkustajaa aiempaa enemmän. Esimerkiksi 365 vuorokauden aikuisen kahden vyöhykkeen kausituote maksaa 590 € eli n. 1,62 €/vrk. Nuorten ja eläkeläisten vastaava kausituote maksaa 420 € eli n. 1,50 €/vrk. Mikäli henkilön motoriset ja kognitiiviset kyvyt ovat siten rajoittuneet, että hän

tarvitsee avustajaa, matkustaa avustaja aina veloituksetta kaikilla Lahden seudun liikenteen vuoroilla. Matkakortti on myös ilman avustajaa liikkuvalla helpompi käsitellä kuin käteinen raha, mikäli henkilöllä on alentuneet motoriset kyvyt.

LSL myös kehittää omaa esteettömyyttään ja huomioi sen mm. voimassa olevissa kilpailutuksissa siirtyen yhä useammilla linjoilla matalaan tai puolimatalaan kalustoon, joissa on erikseen paikat mm. näkövammaisille ja pyörätuoleille. Näissä autoissa esimerkiksi pyörätuolilla matkustava matkustaa maksutta. Lisäksi osassa busseja on koekäytössä jo pysäkin näyttävät taulut ja tulevien kilpailutuksien ehdoissa on varauduttu mahdollisiin pysäkkikuulutuksiin. LSL myös kartoittaa tulevaisuudessa pysäkkien esteettömyyttä, jotta tieto saataisiin mukaan esimerkiksi reittioppaaseen sekä pysäkkiverkoston kehittämiseen. Lippulaitteiden ja -tuotteiden osalta joukkoliikennelautakunta on myös päättänyt aloittaa selvityksen tasataksaan siirtymisen edellytyksistä ja vaikutuksista, jossa vyöhykkeet poistuisivat ja kaikki matkat olisivat samanhintaisia. Tällöin leimauslaitteelle näytettäisiin ainoastaan lipputuotetta riippumatta matkan määränpäästä LSL:n liikenteessä.

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta ei näe tarkoituksenmukaisena muuttaa 1.1.2025 voimaan tullutta hinnastouudistuksen mukaista hinnoittelua käteisen poistuessa kokonaan maksuvälineenä busseissa elokuussa 2025.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Hollolan kunta, Hollolan vanhus- ja vammaisneuvosto

